

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 29.6.2005
COM(2005) 290 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Διάλογος μεταξύ των κοινωνιών των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των
υποψήφιων χωρών**

{SEC(2005) 891}

1. Γιατί απαιτείται «διάλογος μεταξύ των κοινωνιών των πολιτών» της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των υποψήφιων χωρών

1.1. Εισαγωγή

Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε δέκα νέα κράτη μέλη, την 1η Μαΐου 2004, ενίσχυσε την ενότητα της ευρωπαϊκής ηπείρου και εδραίωσε την ειρήνη, τη σταθερότητα και την ασφάλεια. Εντούτοις, ένα από τα διδάγματα που προέκυψαν από την προηγούμενη διεύρυνση είναι ότι οι πολίτες των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν ήταν αρκετά ενήμεροι ούτε προετοιμασμένοι. Στο μέλλον, κάθε διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να συνοδεύεται από έναν ενεργό, πλούσιο και αδιάλειπτο διάλογο μεταξύ των κοινωνιών των υποψήφιων χωρών και των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και με τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο διάλογος αυτός θα πρέπει να συμβάλει στη γεφύρωση του χάσματος πληροφόρησης, στην εμπάθυνση της αμοιβαίας γνωριμίας και στην προσέγγιση των πολιτών, καθώς και των διαφορετικών πολιτισμών και οικονομικών και πολιτικών συστημάτων, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό την καλύτερη κατανόηση των ευκαιριών και των προκλήσεων που θα συνεπάγονται οι μελλοντικές προσχωρήσεις.

1.2. Ο διάλογος σχετικά με τη μελλοντική διεύρυνση

Στο πλαίσιο αυτό, στη σύσταση της Επιτροπής του Οκτωβρίου 2004 για την πρόοδο της Τουρκίας προς την προσχώρηση¹, προτείνεται να αναπτυχθεί ένας διάλογος μεταξύ των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Τουρκίας *«όπου θα μπορούν να συζητώνται ανοικτά και ειλικρινά όλες οι ανησυχίες και οι απόψεις»*. Επισημαίνεται ότι *«στο διάλογο αυτό, τον οποίο η ΕΕ πρέπει να διευκολύνει, τον κύριο ρόλο θα κληθεί να διαδραματίσει η κοινωνία των πολιτών»*.

Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι, στην περίπτωση της Τουρκίας, είναι ιδιαίτερα αναγκαίος ένας διάλογος με στόχο τη βελτίωση της αμοιβαίας γνωριμίας και την ενθάρρυνση συζήτησης για τις αντιλήψεις σχετικά με την κοινωνία και τα πολιτικά ζητήματα και στις τις δύο πλευρές. Η κοινή γνώμη στην Τουρκία υποστηρίζει σαφώς την προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά οι πληροφορίες για την ιστορία, τη λειτουργία, τους κανόνες και τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης παραμένουν ανεπαρκείς. Στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι κοινές γνώμες δίστανται και παρατηρούνται αποκλίνουσες απόψεις τόσο εντός όσο και μεταξύ των κρατών μελών. Η έντονη συζήτηση που προκάλεσε το ζήτημα αυτό επικεντρώνεται σε διάφορα θέματα, τα οποία αφορούν τόσο τον πολιτισμό και τη θρησκεία όσο και περισσότερο πρακτικής φύσεως ζητήματα. Αφενός, προβάλλονται ισχυρισμοί ότι το τουρκικό κράτος και η τουρκική κοινωνία έχουν αξίες και πρακτικές ασύμβατες με τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αφετέρου, παρουσιάζεται η Τουρκία ως χώρα με διαφορετικό πολιτιστικό υπόβαθρο, η οποία ασπάζεται τις δημοκρατικές αρχές με τον ίδιο τρόπο όπως τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι αναμενόμενες επιπτώσεις της

---

¹ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο - σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την πρόοδο της Τουρκίας προς την προσχώρηση, COM(2004) 656. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2004, οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης με την Τουρκία θα αρχίσουν στις 3 Οκτωβρίου 2005, μόλις υπογράψει το πρωτόκολλο για την εφαρμογή της Συμφωνίας της Άγκυρας και εφόσον θέσει σε ισχύ τις έξι νομοθετικές πράξεις που προσδιόρισε η Επιτροπή (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο των Βρυξελλών, 16/17 Δεκεμβρίου 2004. Συμπεράσματα της Προεδρίας 17/12/2004 Αριθ.: 16238/1/04 Rev1).

προσχώρησης της Τουρκίας, λόγω του μεγέθους, των εσόδων και της γεωγραφικής θέσης της χώρας, αποτελούν επίσης αντικείμενο ευρείας συζήτησης².

Στις 17 Δεκεμβρίου 2004, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και επέκτεινε το εύρος της, ορίζοντας τα εξής «*Παράλληλα προς τις διαπραγματεύσεις προσχώρησης, η Ένωση θα αρχίζει με κάθε υποψήφιο κράτος εντατικό διάλογο πολιτικού και πολιτισμικού περιεχομένου*³. *Με στόχο την ενίσχυση της αμοιβαίας κατανόησης μέσω της προσεγγίσεως των λαών, στον εν λόγω διάλογο θα συμμετέχει επίσης η κοινωνία των πολιτών*».

Συνεπώς, ο διάλογος με την κοινωνία των πολιτών⁴ θα αφορά και την Κροατία⁵, αν και στην περίπτωση της χώρας αυτής θα διαφέρει ίσως ελαφρώς ως προς τη φύση του από εκείνον με την Τουρκία. Ο διάλογος με την Κροατία αποβλέπει περισσότερο στην υποκίνηση της δημόσιας συζήτησης στη συγκεκριμένη χώρα για την προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με ιδιαίτερο στόχο τη βαθύτερη κατανόηση και αποδοχή των αξιών και των προτύπων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εκτός από τα γενικότερα πολιτικά θέματα, ο διάλογος αυτός είναι ιδιαίτερα σημαντικός σε ορισμένους τομείς του κεκτημένου της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως, για παράδειγμα, το περιβάλλον, η ασφάλεια των τροφίμων και η προστασία των καταναλωτών, καθώς και οι υποχρεώσεις στον τομέα της εξωτερικής βοήθειας.

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Θεσσαλονίκης, τον Ιούνιο του 2003, η ΕΕ υπογράμμισε ότι το μέλλον των Δυτικών Βαλκανίων βρίσκεται στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σε συνάρτηση με την πρόοδο της κάθε χώρας ως προς τη συμμόρφωση με τα κριτήρια της Κοπεγχάγης και τους όρους που τέθηκαν για τη διαδικασία σταθεροποίησης και σύνδεσης, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δύναται να αποφασίσει, με βάση γνώμη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, την έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Στο πλαίσιο αυτό, ορισμένες από τις τρέχουσες και μελλοντικές δραστηριότητες που προβλέπονται για τις σημερινές υποψήφιες χώρες θα μπορούσαν ενδεχομένως να εισαχθούν και σε άλλες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων.

Ο κύριος στόχος του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών που θα αναπτυχθεί με την Τουρκία και την Κροατία είναι η καλύτερη ενημέρωση των κοινών γνωμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των υποψήφιων χωρών, με αξιολόγηση τόσο των ευκαιριών όσο και των προκλήσεων που συνεπάγεται η μελλοντική διεύρυνση. Όσον αφορά την Τουρκία, ο διάλογος θα ενθαρρύνει τη συζήτηση για τις αντιλήψεις σχετικά με την πολιτιστική καθημερινότητα και τις αξίες που εκφράζουν τόσο η κοινωνία όσο και το κράτος αμοτέρων των πλευρών.

---

² Σχετικά με το θέμα αυτό, βλέπε επίσης το έγγραφο εργασίας του προσωπικού της Επιτροπής για τα θέματα που ανακύπτουν από την προοπτική προσχώρησης της Τουρκίας, SEC(2004) 1202.

³ Ένας πολιτικός διάλογος με την Τουρκία διεξάγεται στο πλαίσιο της τακτικής παρακολούθησης των πολιτικών κριτηρίων, η οποία συνίσταται στη συνεχή παρακολούθηση της προόδου της Τουρκίας προς την εκπλήρωση των πολιτικών κριτηρίων της Κοπεγχάγης όσον αφορά τη δημοκρατία και το κράτος δικαίου, το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των μειονοτήτων. Η Επιτροπή συναντάται τακτικά με τις τουρκικές αρχές σχετικά με το θέμα αυτό.

⁴ Η έννοια του «διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών» που χρησιμοποιείται στο παρόν έγγραφο, αποτελείσε στη σύσταση της Επιτροπής τον τρίτο πυλώνα της πολιτικής τριών πυλώνων έναντι της Τουρκίας. Ο πρώτος πυλώνας αφορούσε την ενίσχυση της διαδικασίας πολιτικής μεταρρύθμισης στην Τουρκία, ο δεύτερος τη διεξαγωγή των διαπραγματεύσεων στο πλαίσιο αναθεωρημένης μεθοδολογικής προσέγγισης και ο τρίτος το διάλογο μεταξύ της ΕΕ και της Τουρκίας.

⁵ Σε συνέχεια της απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 17ης και 18ης Ιουνίου 2004 να δεχθεί την Κροατία ως υποψήφια χώρα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 16ης και 17ης Δεκεμβρίου 2004 όρισε την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων στις 17 Μαρτίου 2005 υπό τον όρο ότι θα υπάρχει πλήρης συνεργασία με το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο των ΗΕ για την πρώην Γιουγκοσλαβία στη Χάγη (ΔΠΔΓ). Εντούτοις, ελλείψει πλήρους συνεργασίας, η έναρξη των διαπραγματεύσεων αναβλήθηκε από το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων και Εξωτερικών Σχέσεων της 16ης Μαρτίου 2005 μέχρι να διαπιστώσει το Συμβούλιο ότι η Κροατία συνεργάζεται πλήρως με το ΔΠΔΓ.

Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί, ο διάλογος θα αυξήσει τις διμερείς ανταλλαγές, συμβάλλοντας έτσι στη μεγαλύτερη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στην πολιτική, πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη των συγκεκριμένων υποψήφιων χωρών. Επομένως, θα υποστηρίξει την περαιτέρω ανάπτυξη μιας ανοικτής και δυναμικής κοινωνίας των πολιτών στις υποψήφιες χώρες, η οποία είναι καθοριστικής σημασίας για την εδραίωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δημοκρατίας, σύμφωνα με τα πολιτικά κριτήρια προσχώρησης.

Εν συντομία, οι στόχοι του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Ενίσχυση των επαφών και της αμοιβαίας ανταλλαγής εμπειριών μεταξύ όλων των τομέων της κοινωνίας των πολιτών, στα κράτη μέλη και στις υποψήφιες χώρες.
- Διασφάλιση της καλύτερης γνώσης και κατανόησης των συγκεκριμένων υποψήφιων χωρών, στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων της ιστορίας και του πολιτισμού τους, ώστε να επιτραπεί η καλύτερη συνειδητοποίηση των ευκαιριών και των προκλήσεων της μελλοντικής διεύρυνσης.
- Διασφάλιση της καλύτερης γνώσης και κατανόησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο εσωτερικό των υποψήφιων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των αξιών στις οποίες στηρίζεται, της λειτουργίας της και των πολιτικών της.

1.3. Ορισμός της κοινωνίας των πολιτών

Αν και υπάρχουν πολυάριθμοι ορισμοί της έννοιας της κοινωνίας των πολιτών, για το διάλογο με την κοινωνία των πολιτών⁶ θα χρησιμοποιηθεί ο ευρύτερος δυνατός και ο πλέον περιεκτικός ορισμός. Ως εκ τούτου, η κοινωνία των πολιτών θα πρέπει να περιλαμβάνει: τους παράγοντες της αγοράς εργασίας, δηλαδή τους κοινωνικούς εταίρους (συνδικάτα και ομοσπονδίες εργοδοτών)· τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των κοινωνικών και οικονομικών παραγόντων εν γένει (π.χ. οργανώσεις καταναλωτών)· τις μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και τις οργανώσεις με βάση τις κοινότητες, δηλαδή τις οργανώσεις σε επίπεδο απλού πολίτη, μέσω των οποίων οι πολίτες συμμετέχουν στην τοπική και δημοτική ζωή (π.χ. ενώσεις νέων ή οικογενειών)· τις θρησκευτικές κοινότητες και τα μέσα ενημέρωσης.

Όλες οι δομές της κοινωνίας, πέραν της κυβέρνησης και της δημόσιας διοίκησης, είτε βασίζονται σε εθελούσια είτε σε υποχρεωτική συμμετοχή των μελών (όπως τα εμπορικά επιμελητήρια σε ορισμένες χώρες, για παράδειγμα) ενθαρρύνονται να συμμετάσχουν στο διάλογο. Στο διάλογο θα πάρουν μέρος οι τοπικές κοινότητες και οι δήμοι, ενώ οι τομείς της εκπαίδευσης, των μέσων ενημέρωσης και του πολιτισμού αναμένεται επίσης να διαδραματίσουν βασικό ρόλο. Τέλος, όπως εξηγείται παρακάτω, ο διάλογος θα περιλαμβάνει ανταλλαγές μεταξύ παραγόντων διαμόρφωσης της κοινής γνώμης από εθνικά και ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα.

Η παρούσα ανακοίνωση ορίζει ένα πλαίσιο πολιτικής για την ανάπτυξη του διαλόγου μεταξύ των κοινωνιών των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των υποψήφιων χωρών. Αρχικά, θα

---

⁶ Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) ορίζει τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών ως «το σύνολο των οργανωτικών δομών, των οποίων τα μέλη έχουν στόχους και ευθύνες γενικού συμφέροντος και οι οποίες λειτουργούν ως μεσολαβητές μεταξύ των δημόσιων αρχών και των πολιτών».

επικεντρωθεί στην ενίσχυση ορισμένων εν εξελίξει δραστηριοτήτων, οι οποίες διεξάγονται τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη συνέχεια, θα προτείνει νέες δραστηριότητες με σκοπό την περαιτέρω ανάπτυξη του διαλόγου.

2. Ενίσχυση των τρεχουσών δραστηριοτήτων

2.1. Κροατία

Στην Κροατία, η κοινωνία των πολιτών αναπτύχθηκε, ασφαλώς, στο δικό της ιδιαίτερο πλαίσιο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση συνεργάζεται με την κροατική κοινωνία των πολιτών στο πλαίσιο της ειδικής της πολιτικής για τα Δυτικά Βαλκάνια, δηλαδή της διαδικασίας σταθεροποίησης και σύνδεσης. Ο συγκεκριμένος διάλογος με την κοινωνία των πολιτών αφορά διάφορους παράγοντες, όπως το κοινοβούλιο, τα μέσα ενημέρωσης, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, οι μειονότητες, οι επαγγελματικές οργανώσεις και διάφορες άλλες ΜΚΟ. Ο διάλογος αυτός ενισχύθηκε μετά την έναρξη ισχύος της συμφωνίας σταθεροποίησης και σύνδεσης ΕΕ-Κροατίας (ΣΣΣ), την 1η Φεβρουαρίου 2005. Για παράδειγμα, η πρώτη συνεδρίαση της μικτής κοινοβουλευτικής επιτροπής ΕΕ-Κροατίας πραγματοποιήθηκε στο Ζάγκρεμπ στις 3-4 Μαρτίου 2005.

Επιπλέον, ο διάλογος με την κοινωνία των πολιτών εμπλουτίζεται με την αυξανόμενη συμμετοχή της Κροατίας στα κοινοτικά προγράμματα (π.χ. έκτο πρόγραμμα πλαίσιο για την ΕΤΑ, Νεολαία, Ισότητα των Φύλων, Tempus, Απασχόληση, Life-Τρίτες χώρες), τα οποία διευκολύνονται από τη συμφωνία σταθεροποίησης και σύνδεσης και από την προενταξιακή βοήθεια. Εξάλλου, με την πλήρη σύνδεση της Κροατίας με το έκτο πρόγραμμα πλαίσιο από την 1 Ιανουαρίου 2006 (σε συνδυασμό με ένα αρχικό σχέδιο δράσης), η Κροατία θα έχει το ίδιο καθεστώς με τα κράτη μέλη στον τομέα της Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης. Το γεγονός αυτό θα αποτελέσει μοναδική ευκαιρία για την ανάπτυξη της ένταξης της κροατικής επιστημονικής κοινωνίας των πολιτών στο Χώρο Έρευνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο πλαίσιο του προγράμματος Tempus, η Επιτροπή διαθέτει ετήσιο προϋπολογισμό ύψους 4 εκατ. ευρώ για να ενθαρρύνει σχέδια μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Κροατίας, τα οποία έχουν επίσης προεκτάσεις στους παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών. Επιπροσθέτως, ορισμένα κράτη μέλη αναπτύσσουν και προωθούν διμερείς πολιτιστικές και εκπαιδευτικές επαφές και δραστηριότητες καθώς και άλλες μορφές συνεργασίας με την Κροατία.

2.2. Τουρκία

Οι στενοί πολιτικοί και οικονομικοί δεσμοί που συνδέουν την Τουρκία με τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, ανάγονται στην υπογραφή της συμφωνίας σύνδεσης το 1963, η οποία οδήγησε, στη συνέχεια, στη θέσπιση τελωνειακής ένωσης το 1995. Η στενή διμερής αλληλεπίδραση, τόσο σε θεσμικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο βάσης, αναπτύχθηκε από τις αρχές της δεκαετίας του εξήντα και εντατικοποιήθηκε μετά την επίσημη αναγνώριση της Τουρκίας ως υποψήφιας χώρας το 1999. Όπως αναφέρεται κατωτέρω, τα εθνικά και ευρωπαϊκά όργανα ανέπτυξαν διάφορες διμερείς δραστηριότητες με την Τουρκία, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών. Οι εν λόγω δραστηριότητες θα πρέπει να συνεχιστούν, να ενισχυθούν και, σε ορισμένες περιπτώσεις, να εξορθολογιστούν και να προωθηθούν καλύτερα.

2.2.1. Εθνικά δημόσια όργανα

2.2.1.1. Διμερείς σχέσεις

Τα κράτη μέλη προωθούν ενεργά διάφορες μορφές αμοιβαίων ανταλλαγών υπαλλήλων, όπως προγράμματα μεταθέσεων, υποτροφίες, ανάπτυξη των μέσων ενημέρωσης, οικονομική ενίσχυση για την ανάπτυξη ΜΚΟ, ανταλλαγές μεταξύ επαγγελματικών οργανώσεων, ανάπτυξη δεσμών μεταξύ σχολείων κ.λπ. Επιπλέον τα κράτη μέλη και η Τουρκία διατηρούν ιδιαίτερα έντονες πολιτιστικές σχέσεις, οι οποίες, σε ορισμένες περιπτώσεις, ευνοούνται από την εγκατάσταση στην Τουρκία πολιτιστικών ιδρυμάτων που συνδέονται με τα κράτη μέλη. Η τουρκική κυβέρνηση έχει επίσης προωθήσει πολύ ενεργά τις πολιτιστικές εκδηλώσεις, τις δραστηριότητες δημοσίων σχέσεων και τις κοινοβουλευτικές επαφές. Αναμένεται ότι, στο μέλλον, όλες αυτές οι δραστηριότητες θα συνεχιστούν, θα εντατικοποιηθούν και θα διαφοροποιηθούν, εμβαθύνοντας με τον τρόπο αυτό την ανάπτυξη του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών.

2.2.1.2. Τουρκικές κοινότητες στα κράτη μέλη

Τα κράτη μέλη και οι τουρκικές αρχές, σε συνεργασία με τις ΜΚΟ και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, δραστηριοποιήθηκαν επίσης για να διευκολύνουν την ένταξη των τουρκικών κοινοτήτων στις χώρες υποδοχής τους. Οι τούρκοι υπήκοοι αποτελούν κατά πολύ τη μεγαλύτερη ομάδα υπηκόων τρίτης χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση και η παρουσία αυτών των κοινοτήτων συμβάλλει στη διαμόρφωση της εικόνας της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση⁷. Θα πρέπει να ενισχυθούν οι δραστηριότητες στον τομέα αυτό, ώστε να ενθαρρυνθούν οι τουρκικές κοινότητες που ζουν στα κράτη μέλη να λάβουν πιο ενεργά μέρος στο διάλογο ΕΕ-Τουρκίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξακολουθήσουν να ηγούνται της υλοποίησης σχεδίων, σε συνεργασία με ένα ευρύ φάσμα εταίρων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται τοπικές ενώσεις, εξέχουσες προσωπικότητες τουρκικής καταγωγής στις χώρες υποδοχής, ακαδημαϊκοί εμπειρογνώμονες.

2.2.2. Κοινοβούλιο, Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ), Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ)

Οι διακοινοβουλευτικές σχέσεις, οι επαφές μεταξύ πολιτικών κομμάτων και οι σταθερές προσωπικές επαφές μεταξύ μελών των κοινοβουλίων συμβάλλουν στην προαγωγή της αμοιβαίας κατανόησης και θα αποτελέσουν βασική διάσταση του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το τουρκικό κοινοβούλιο έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη του διαλόγου. Ειδικότερα, η κοινή κοινοβουλευτική επιτροπή ΕΕ-Τουρκίας πρόσφερε, επί σειρά ετών, ένα φόρουμ ανταλλαγών μεταξύ εκλεγμένων μελών αμοιβαίων των πλευρών. Πραγματοποιήθηκαν καρποφόρες ανταλλαγές και μεταξύ εθνικών κοινοβουλίων. Αναμένεται να αυξηθούν αυτού του είδους οι δραστηριότητες. Επιπροσθέτως, θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο ενός ενισχυμένου προγράμματος πρακτικής άσκησης τούρκων κοινοβουλευτικών βοηθών στα κοινοβούλια των κρατών μελών και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Τέλος, θα πρέπει να ενθαρρυνθούν οι ανταλλαγές μεταξύ των κλάδων νεολαίας και γυναικών των τουρκικών και ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων.

⁷

Στο έγγραφο εργασίας του προσωπικού της Επιτροπής σχετικά με τα θέματα που ανακύπτουν από την προοπτική προσχώρησης της Τουρκίας αναφέρεται ότι ένα σύνολο περίπου 3 εκατομμυρίων τούρκων υπηκόων ήταν επίσημα καταγεγραμμένοι στην ΕΕ-15 το 2002. Οι κύριες χώρες υποδοχής ήταν η Γερμανία (77,8% των διακινούμενων εργαζομένων, ήτοι 2,3 εκατομμύρια άτομα), η Γαλλία (7,9%, ήτοι 230.000 άτομα), η Αυστρία (4,7%, ήτοι 135.000 άτομα) και οι Κάτω Χώρες (4,4%, ήτοι 128.000 άτομα).

Τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ), έχουν συμβάλει ενεργά στη δημιουργία δεσμών με την Τουρκία. Ήδη πριν από δέκα έτη, η ΕΟΚΕ σύστησε μικτή συμβουλευτική επιτροπή (ΜΣΕ) με την Τουρκία, με αντικείμενο την προώθηση του διαλόγου και της συνεργασίας μεταξύ ομάδων οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων και από τις δύο πλευρές. Η ΜΣΕ συμβάλλει σαφώς στο διάλογο μεταξύ των κοινωνιών των πολιτών και εξετάζει το ενδεχόμενο να διοργανώσει ειδικές πρωτοβουλίες για την περαιτέρω ανάπτυξή του. Η Επιτροπή των Περιφερειών θα πρέπει να διαδραματίσει παρόμοιο ρόλο, ιδίως όσον αφορά την προώθηση του διαλόγου μεταξύ των τοπικών κοινοτήτων στην Τουρκία και στα κράτη μέλη.

2.2.3. Τρέχουσες δραστηριότητες χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ

2.2.3.1. Ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών

Κατά τα τελευταία έτη, η κοινωνία των πολιτών σημείωσε εντυπωσιακή ανάπτυξη στην Τουρκία. Ακούγεται όλο και περισσότερο η φωνή διαφόρων ΜΚΟ που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα τομέων και αγωνίζονται για να αυξήσουν την επιρροή τους σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο. Από το 2001, η Ευρωπαϊκή Ένωση εφαρμόζει ένα πρόγραμμα ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών, του οποίου μια σημαντική συνιστώσα αποσκοπεί στην ενίσχυση της ανάπτυξης των ΜΚΟ στην Τουρκία⁸. Εξάλλου, η Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία για τη Δημοκρατία και τα Δικαιώματα του Ανθρώπου επικεντρώθηκε στην Τουρκία και στη στήριξη των ΜΚΟ μέσω έργων μικρής και μεγάλης κλίμακας. Το πρόγραμμα προενταξιακής χρηματοδοτικής βοήθειας της ΕΕ υπέρ της Τουρκίας θα εξακολουθήσει να δίνει προτεραιότητα στην ενίσχυση της ελευθερίας του συνεταιρίζεσθαι και στην ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών κατά τις μελλοντικές περιόδους προγραμματισμού. Για το 2005, διατέθηκε πόσο 8 εκατ. ευρώ για τον τομέα αυτό.

2.2.3.2. Κοινωνικός διάλογος, απασχόληση και κοινωνικές υποθέσεις

Οι κοινωνικοί εταίροι και οι κοινωνικές ΜΚΟ διαδραματίζουν βασικό ρόλο για την εκπόνηση και την εφαρμογή της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς του εργατικού δικαίου, της υγείας και της ασφάλειας στο χώρο εργασίας, της ισότητας των φύλων και της μη επιβολής διακρίσεων⁹. Συμβάλλουν επίσης ενεργά στο σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση στρατηγικών και πολιτικών στους τομείς της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης και της κοινωνικής προστασίας. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή απέδιδε πάντοτε μεγάλη σημασία στην ανάπτυξη επαφών με τους κοινωνικούς εταίρους και τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στα κοινωνικά πεδία στην Τουρκία, ιδίως με σκοπό την προσέγγισή τους με τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την εξασφάλιση του πλήρους σεβασμού των δικαιωμάτων των συνδικαλιστικών οργανώσεων, όπως ορίζονται από τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ).

⁸ Στο πλαίσιο αυτό, παραδείγματος χάριν, συστήθηκε ένα κέντρο ανάπτυξης της κοινωνίας των πολιτών (CSDC) για την παροχή στήριξης και βοήθειας στις ΜΚΟ, και χρηματοδοτήθηκαν διάφορα προγράμματα έργων μικρής κλίμακας, όπως η «Τοπική πρωτοβουλία των πολιτών» (Local Civic Initiative) και ο «Ελληνοτουρκικός διάλογος πολιτών».

⁹ Ο κοινωνικός διάλογος αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του κεκτημένου της ΕΕ στον κοινωνικό τομέα και οι κοινωνικοί εταίροι διαδραματίζουν προνομιακό ρόλο στη νομοθετική διαδικασία σε επίπεδο ΕΕ, μέσω της διαδικασίας υποχρεωτικής διαβούλευσης που προβλέπεται στο άρθρο 138 της Συνθήκης και της δυνατότητας σύναψης συμφωνιών οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν με οδηγίες του Συμβουλίου. Επιπλέον, οι κοινωνικοί εταίροι και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών είναι επίσης βασικοί παράγοντες για το συντονισμό των πολιτικών στους τομείς της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης και της κοινωνικής προστασίας.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει την πολιτική της για τη δημιουργία στενών δεσμών και δραστηριοτήτων δικτύωσης με τις εν λόγω οργανώσεις στην Τουρκία. Προτίθεται επίσης να ενισχύσει τη συμμετοχή της Τουρκίας στα κοινοτικά προγράμματα στον συγκεκριμένο τομέα. Η Τουρκία συμμετέχει ήδη στα κοινοτικά προγράμματα για την ισότητα των φύλων, τη μη επιβολή διακρίσεων, την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και τα μέτρα που αφορούν την παροχή κινήτρων στον τομέα της απασχόλησης. Στο πλαίσιο αυτό, η Τουρκία θα πρέπει να συμμετάσχει πλήρως σε όλους τους τομείς διακρατικής συνεργασίας, επιτρέποντας έτσι στις τουρκικές οντότητες να ανταποκρίνονται απευθείας στις ανοικτές προσκλήσεις για υποβολή προτάσεων και ενθαρρύνοντας τις δυνατότητες διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών που προσφέρουν τα εν λόγω προγράμματα. Τα προενταξιακά κονδύλια θα πρέπει να διατεθούν για την αύξηση της χρηματοδοτικής συνεισφοράς της Τουρκίας που θα προκύψει από τη συμμετοχή αυτή.

2.2.3.3. Κοινοτικά προγράμματα *Socrates*, *Neolaía*, *Leonardo da Vinci*

Οι δράσεις στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης αποτελούν ίσως το πλέον πρόσφορο έδαφος για την προσέγγιση των πολιτών και τη βελτίωση της αμοιβαίας γνωριμίας και της αλληλοκατανόησης. Από τον Απρίλιο του 2004, η Τουρκία συμμετέχει ως πλήρες μέλος στα κοινοτικά προγράμματα *Socrates*, *Neolaía* και *Leonardo da Vinci*. Το πρόγραμμα *Socrates* ενδυναμώνει την ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση, μέσω διακρατικών σχεδίων και της προώθησης της κινητικότητας του προσωπικού και των σπουδαστών σε όλες τις συμμετέχουσες χώρες και σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (σχολεία, τριτοβάθμια εκπαίδευση, ενήλικες). Το πρόγραμμα *Neolaía* παρέχει τη δυνατότητα σε νέους, διοργανωτές δραστηριοτήτων για νέους και οργανώσεις νέων να αναπτύξουν διακρατικές ανταλλαγές και άτυπες εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Τέλος, το πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης *Leonardo da Vinci* προωθεί τη διακρατική συνεργασία μεταξύ των θεσμικών παραγόντων της επαγγελματικής κατάρτισης, με σκοπό να αυξηθεί η κινητικότητα, να προαχθεί η καινοτομία και να βελτιωθεί η ποιότητα της κατάρτισης.

Ο σημαντικός αριθμός υποψηφιοτήτων και συμμετεχόντων που καταγράφηκε κατά το πρώτο έτος και η αξιοσημείωτη αύξηση των υποψηφιοτήτων σε ανταπόκριση στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για το 2005 καταδεικνύουν τη μεγάλη προσδοκία του κοινού-στόχου έναντι των εν λόγω προγραμμάτων. Συνολικά, ο αριθμός δικαιούχων των τριών προγραμμάτων στην Τουρκία για το πρώτο έτος συμμετοχής εκτιμάται σε 9.000 άτομα. Ο τουρκικός εθνικός φορέας αναμένει να διπλασιαστεί αυτός ο ετήσιος αριθμός έως το 2006. Τα τρία προγράμματα αντιπροσωπεύουν σημαντικά διακυβεύματα και δυνατότητες στη χώρα αυτή, η οποία αριθμεί 17 εκατομμύρια μαθητές και σπουδαστές. Επιπλέον, πρέπει να καταβληθούν ακόμη πολλές προσπάθειες για να εξασφαλιστεί η αμοιβαιότητα, εφόσον ο αριθμός σπουδαστών από άλλες χώρες που μετέβησαν στην Τουρκία παρέμεινε πολύ περιορισμένος το 2004. Ο συνολικός προϋπολογισμός που διατέθηκε για τη συμμετοχή της Τουρκίας στα τρία προγράμματα ανέρχεται σε περίπου 30 εκατ. ευρώ το 2005 (τα 2/3 σχεδόν των οποίων παρασχέθηκαν ως προενταξιακή κοινοτική βοήθεια και το 1/3 από τον εθνικό προϋπολογισμό της Τουρκίας). Η Επιτροπή θα ενθαρρύνει τη μεγαλύτερη συμμετοχή της Τουρκίας στα προγράμματα, για παράδειγμα, εξετάζοντας τη δυνατότητα συμπλήρωσης των υποτροφιών με τη χορήγηση συμπληρωματικής χρηματοδότησης από τα προενταξιακά κονδύλια.

2.2.3.4. Άλλες τρέχουσες δραστηριότητες στον ακαδημαϊκό τομέα

Το πρόγραμμα υποτροφιών Jean Monnet, το οποίο διαχειρίζεται η αντιπροσωπία της Επιτροπής στην Άγκυρα, χρηματοδοτεί μεταπτυχιακές υποτροφίες με σκοπό τη βελτίωση της εμπειρογνομosύνης των τούρκων νέων στον τομέα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και τη σύσφιγξη των δεσμών μεταξύ των τούρκων και των ευρωπαίων πολιτών. Το πρόγραμμα λειτουργεί εδώ και 15 έτη περίπου και επέτρεψε σε αρκετές εκατοντάδες τούρκους υποτρόφους να εξοικειωθούν με ζητήματα που αφορούν την ολοκλήρωση και τον πολιτισμό της Ευρώπης. Συνέβαλε επίσης στη σύσφιγξη των δεσμών μεταξύ των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Τουρκίας. Στο μέλλον, η Επιτροπή θα ενισχύσει το πρόγραμμα αυξάνοντας τον προϋπολογισμό του. Θα εξεταστούν και άλλες σχετικές πρωτοβουλίες, όπως η σύσταση Ένωσης Αποφοίτων Jean Monnet και η επέκταση του προγράμματος σε αιτήσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση για σπουδές στην Τουρκία.

Η Δράση Jean Monnet «Διδασκαλία θεμάτων ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης στο πανεπιστήμιο», την οποία διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΓΔ Εκπαίδευση και Πολιτισμός), είναι μια πρωτοβουλία που απευθύνεται τόσο στα κράτη μέλη όσο και στα κράτη μη μέλη της Κοινότητας. Σκοπός της είναι να τονώσει την ακαδημαϊκή αριστεία στον τομέα των σπουδών με αντικείμενο την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και να ενθαρρύνει τον προβληματισμό του ακαδημαϊκού κόσμου γύρω από τις τρέχουσες προτεραιότητες της πολιτικής για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Η πρωτοβουλία αυτή υποστηρίζει τη διοργάνωση συνεδρίων και θεματικών ομάδων υψηλού επιπέδου, στο πλαίσιο των οποίων συναντώνται καθηγητές Jean Monnet, υπεύθυνοι διαμόρφωσης πολιτικής και παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών. Σήμερα, υπάρχουν 7 έδρες Jean Monnet και 26 ενότητες ή μαθήματα Jean Monnet σε τουρκικά πανεπιστήμια. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλεί τα τουρκικά πανεπιστήμια να ενισχύσουν τη συμμετοχή τους στη σχετική δράση, προκειμένου να εμβαθυνθεί ο διάλογος μεταξύ του ακαδημαϊκού κόσμου της Τουρκίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

2.2.3.5. Ανθρώπινοι πόροι και δράσεις κινητικότητας στον τομέα της έρευνας (Δράσεις Marie Curie)

Στο πλαίσιο της πλήρους σύνδεσης της Τουρκίας με τα προγράμματα πλαίσια για την Έρευνα, την Τεχνολογική Ανάπτυξη και Επίδειξη, οι δράσεις Marie Curie παρέχουν ένα συνεκτικό σύνολο διαρθρωμένων προγραμμάτων κινητικότητας για ερευνητές, τα οποία εστιάζονται στην ανάπτυξη και τη μεταφορά των ερευνητικών ικανοτήτων, στην εδραίωση και τη διεύρυνση των προοπτικών σταδιοδρομίας των ερευνητών σε όλα τα στάδια και στην προαγωγή της αριστείας στην ευρωπαϊκή έρευνα.

3. Εισαγωγή νέων δραστηριοτήτων

Οι νέες δραστηριότητες που περιγράφονται στη συνέχεια προορίζονται να συμπληρώσουν τις τρέχουσες δραστηριότητες. Εντούτοις, η ανάπτυξη του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών αποτελεί μακρόπνοη διαδικασία, η οποία θα συνοδεύει τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις στο μέλλον. Κατά συνέπεια, το ακριβές εύρος της δεν μπορεί να προσδιοριστεί πλήρως εκ των προτέρων, εφόσον θα εξελίσσεται ανάλογα με τις ανάγκες και τις προτάσεις που θα διατυπώνει η κοινωνία των πολιτών.

Σε όλες τις δραστηριότητες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα διαδραματίζει ένα ρόλο διευκόλυνσης και στήριξης των σχεδίων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του διαλόγου με την κοινωνία

των πολιτών. Θα συμβάλλει και στην προώθηση των αποτελεσμάτων των σχεδίων. Ωστόσο, θα εναπόκειται στους παράγοντες της κοινωνίας των πολιτών να αναλαμβάνουν πρωτοβουλία, να επιλέγουν ειδικά θέματα προς ανάπτυξη και να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στη διεξαγωγή του διαλόγου.

3.1. Κροατία

Ο διάλογος με την κοινωνία των πολιτών στην Κροατία θα εξελιχθεί σε συνάρτηση με μια σειρά παραγόντων, όπως για παράδειγμα η εμβάθυνση των σχέσεων ΕΕ-Κροατίας, η αύξηση της περιφερειακής συνεργασίας και η περαιτέρω ανάπτυξη της συμφιλίωσης με την περιοχή. Ορισμένες από τις τρέχουσες ή μελλοντικές δραστηριότητες, που περιγράφονται ανωτέρω λεπτομερέστερα για την Τουρκία, θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να εισαχθούν ή να εμβαθυνθούν στην Κροατία. Για παράδειγμα, θα ήταν ευκαίριο ο διάλογος με την κροατική κοινωνία των πολιτών να αναπτυχθεί σε τομείς που συνδέονται αμεσότερα με τον πρακτικό αντίκτυπο της διαδικασίας προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό θα οδηγούσε στην καλύτερη κατανόηση των οφελών και των προκλήσεων της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, ενώ θα ενθάρρυνε τη συζήτηση για τις θεμελιώδεις αξίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να ενθαρρυνθούν οι επαφές μεταξύ των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων, των ΜΚΟ, των επαγγελματικών και επιχειρηματικών οργανώσεων, των μέσων ενημέρωσης, στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Κροατία, καθώς και η συμμετοχή άλλων σημαντικών παραγόντων της κοινωνίας των πολιτών, όπως οι θρησκευτικές κοινότητες.

3.2. Τουρκία

3.2.1. ΜΚΟ, κοινωνικοί εταίροι και επαγγελματικές οργανώσεις

3.2.1.1. Μακροπρόθεσμες εταιρικές σχέσεις

Βασισμένη στην πείρα που αποκτήθηκε στο πλαίσιο της προσπάθειας για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών στην Τουρκία, η Επιτροπή θα θεσπίσει ένα ειδικό πρόγραμμα μη επιστρεπτέων ενισχύσεων για το διάλογο με την κοινωνία των πολιτών, το οποίο θα στοχεύει στην παροχή, στις ΜΚΟ και σε άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, της αναγκαίας βοήθειας για τη συγχρηματοδότηση διμερών ανταλλαγών με αντίστοιχες οργανώσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, προκειμένου να βελτιωθεί η αμοιβαία γνωριμία και να εξασφαλιστεί η συνεργασία, ιδίως μέσω της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών.

Αυτή η αυξημένη διεθνής διάσταση αναμένεται επίσης να βοηθήσει τις τουρκικές ΜΚΟ να ισχυροποιηθούν και να συμμετάσχουν πιο ενεργά στη συζήτηση για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι οργανώσεις που δραστηριοποιούνται σε κρίσιμους τομείς, όπως η νεολαία, η ισότητα των φύλων, το περιβάλλον, τα δικαιώματα των καταναλωτών, τα πολιτιστικά, πολιτικά και ανθρώπινα δικαιώματα, καθώς και η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και των διακρίσεων πάσης φύσεως, θα πρέπει να ενθαρρυνθούν ιδιαίτερα να ξεκινήσουν ένα διάλογο με τις αντίστοιχες οργανώσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θα δοθεί προτεραιότητα σε σχέδια με σκοπό τη δημιουργία μακροπρόθεσμων και βιώσιμων σχέσεων μεταξύ των ομάδων ΜΚΟ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Τουρκίας, ανάλογα με την περίπτωση. Επιπλέον, θα καταβληθούν προσπάθειες ώστε ο κύκλος των φορέων υλοποίησης και των εταίρων των σχεδίων να περιλαμβάνει τις ΜΚΟ που είναι εγκατεστημένες σε απομακρυσμένες περιοχές ή με ελάχιστη μέχρι σήμερα συμμετοχή σε σχέδια χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ.

Ο διάλογος με την κοινωνία των πολιτών θα επεκταθεί στην επιχειρηματική κοινότητα, τις επαγγελματικές οργανώσεις και τους κοινωνικούς εταίρους αμοιτέρων των πλευρών. Από

την άποψη αυτή, η Επιτροπή θα υποστηρίζει μακροπρόθεσμες εταιρικές σχέσεις μεταξύ τουρκικών οργανώσεων και αντίστοιχων οργανώσεων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Θα ενθαρρυνθούν επίσης οι εταιρικές σχέσεις μεταξύ των τομεακών οργανώσεων και από τις δύο πλευρές, καθώς και μεταξύ των τουρκικών εθνικών οργανώσεων και των εταίρων τους που είναι εγκατεστημένοι στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι ανταλλαγές θα πρέπει να αναπτυχθούν ιδίως σε τομείς όπως η γεωργία, η δικαιοσύνη, το δικηγορικό επάγγελμα και τα σχετικά σωματεία, καθώς και με τους φορείς προώθησης της ισότητας.

3.2.1.2. Ισότητα των φύλων

Μέσω της δημιουργίας στενών σχέσεων μεταξύ των οργανώσεων για τα δικαιώματα των γυναικών και για τις ίσες ευκαιρίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Τουρκία, ο διάλογος με την κοινωνία των πολιτών θα συμβάλει στους στόχους της ενίσχυσης της θέσης και της συμμετοχής των γυναικών σε όλες τις πτυχές της τουρκικής κοινωνίας, καθώς και στην αντιμετώπιση άλλων προβλημάτων, όπως η οικογενειακή βία, όπως επισημαίνεται στις συστάσεις της πρόσφατης έκθεσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με το ρόλο των γυναικών στην Τουρκία στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή¹⁰. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην εκπροσώπηση των γυναικών στην αγορά εργασίας και στη λήψη πολιτικών αποφάσεων, είτε σε εθνικό είτε σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η Επιτροπή θα επιδιώξει να ενσωματώσει τη διάσταση της ισότητας των φύλων και των ίσων ευκαιριών σε όλες τις δραστηριότητες τις οποίες καλύπτει η παρούσα ανακοίνωση.

3.2.2. Επιχειρηματικό Συμβούλιο ΕΕ-Τουρκίας

Κατά τη διάρκεια προηγούμενων διαπραγματεύσεων, ο επιχειρηματικός τομέας διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο, αναπτύσσοντας διμερείς εμπορικές και επενδυτικές ροές, διευκολύνοντας τις ανταλλαγές και αυξάνοντας την αμοιβαία γνωριμία. Θα διερευνηθεί η δυνατότητα σύστασης Επιχειρηματικού Συμβουλίου ΕΕ-Τουρκίας, σε σύγκριση με παρεμφερή σχέδια που διεξάχθηκαν επιτυχώς στις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής Ευρώπης κατά τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις. Το εν λόγω Συμβούλιο θα μπορούσε να λειτουργήσει ως φόρουμ των κυριότερων εταιρειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δραστηριοποιούνται στην Τουρκία και των τουρκικών αντίστοιχων εταιρειών, με σκοπό να ενεργήσει ως σύνδεσμος μεταξύ των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων και των τοπικών επιχειρηματικών ενώσεων προς το συμφέρον της περαιτέρω ανάπτυξης των συναλλαγών και των επενδύσεων.

3.2.3. Τοπικές κοινότητες και αδελφοποίηση πόλεων

Η διακρατική συνεργασία μεταξύ των τοπικών κοινοτήτων αποτελεί μείζονος σημασίας παράγοντα για την εδραίωση της ειρήνης, της σταθερότητας και της δημοκρατίας. Η έννοια της αδελφοποίησης μεταξύ τοπικών δήμων και κοινοτήτων σημείωσε έντονη ανάπτυξη στην Ευρώπη από το τέλος του Β' Παγκόσμιου Πολέμου, ως μέσο για την ικανοποιητική αντιμετώπιση παλαιότερων αιτιάσεων μεταξύ γειτονικών χωρών, την προσέγγιση των λαών και τη σύσφιγξη των αμοιβαίων δεσμών. Μέχρι σήμερα, σχεδόν 13.000 δήμοι και κοινότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση, συμπεριλαμβανομένων των νέων κρατών μελών, έχουν προβεί σε αδελφοποιήσεις.

Όσον αφορά την Τουρκία, αν και έχουν πραγματοποιηθεί αρκετές αδελφοποιήσεις με πόλεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά τα τελευταία έτη, υπολείπεται ένα γενικό πλαίσιο για την

---

¹⁰ Σχέδιο έκθεσης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (Α6-0175/2005) τελικό.

τόνωση των ευκαιριών περαιτέρω ανάπτυξης αυτού του καρποφόρου μέσου συνεργασίας. Στο πλαίσιο του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών, η Επιτροπή θα εξετάσει με ποιον τρόπο να υποστηρίξει την αδελφοποίηση μεταξύ των ευρωπαϊκών και τουρκικών πόλεων, για τη βελτίωση της αμοιβαίας γνωριμίας, την ανάπτυξη κοινών σχεδίων, τη διοργάνωση σεμιναρίων σχετικά με θέματα κοινού ενδιαφέροντος και την ενθάρρυνση της συμμετοχής σε επίπεδο απλού πολίτη. Όσον αφορά τις λοιπές δραστηριότητες τις οποίες καλύπτει η παρούσα ανακοίνωση, θα καταβληθούν ιδιαίτερες προσπάθειες για να διασφαλιστεί η συμμετοχή τοπικών κοινοτήτων από απομακρυσμένες και μειονεκτούσες περιοχές.

Ειδικότερα, η Επιτροπή πρότεινε, για την περίοδο 2007-2013, ένα κοινοτικό πρόγραμμα με τίτλο «Πολίτες για την Ευρώπη», το οποίο αποβλέπει στην προώθηση της συμμετοχής του ευρωπαϊκού πολίτη στα κοινά. Το εν λόγω πρόγραμμα ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των πολιτών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών από διάφορες χώρες. Θα δοθεί έμφαση στις διακρατικές ανταλλαγές, ειδικά μεταξύ πολιτών και οργανώσεων από τα σημερινά και τα μελλοντικά κράτη μέλη. Περίπου το 40 % του προγράμματος αυτού θα αφιερώνεται σε σχέδια αδελφοποίησης πόλεων και σχέδια προς όφελος των πολιτών. Η Τουρκία θα μπορούσε να συμμετάσχει στο πρόγραμμα αυτό, σύμφωνα με τους γενικούς όρους που προβλέπονται στη συμφωνία πλαίσιο όσον αφορά τη συμμετοχή της στα κοινοτικά προγράμματα, η οποία χρηματοδοτείται εν μέρει από τους προενταξιακούς πόρους.

3.2.4. Ανταλλαγές μεταξύ νέων, πανεπιστημίων και επαγγελματιών

Η Επιτροπή θα δώσει έντονη έμφαση στην ανάπτυξη των εν λόγω ανταλλαγών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των υποψήφια χωρών, ενισχύοντας τη συμμετοχή τους στα σχετικά τρέχοντα προγράμματα ανταλλαγών της ΕΕ, όπως περιγράφεται ανωτέρω. Επιπλέον, προκειμένου να δρομολογηθούν νέες πρωτοβουλίες στον τομέα αυτό, η Επιτροπή θα αρχίσει ευρείες διαβουλεύσεις με τους τομείς των πανεπιστημίων και της εκπαίδευσης τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και στην Τουρκία.

Στον τομέα της εκπαίδευσης, η Επιτροπή θα αξιολογήσει κατά πόσον επαρκούν οι υφιστάμενοι μηχανισμοί ώστε να καλυφθούν όλες οι ομάδες-στόχοι. Για παράδειγμα, μπορεί να χορηγηθεί αυξημένη ενίσχυση για να ενθαρρυνθούν η ανταλλαγή μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ή σχέδια με σκοπό τη βελτίωση της γνώσης της αμοιβαίας ιστορίας. Θα εξεταστούν και άλλα σχέδια, τα οποία μπορεί να συμπεριλαμβάνουν δραστηριότητες σε απευθείας σύνδεση για μαθητές ηλικίας κάτω των 18 ετών, όπως η συμμετοχή σε συζητήσεις σε απευθείας σύνδεση για τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η Επιτροπή προτίθεται να ενθαρρύνει τη στενότερη θεσμική συνεργασία μεταξύ των πανεπιστημίων που είναι εγκατεστημένα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Τουρκία, με σκοπό όχι μόνο την ανταλλαγή εμπειριών και την ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών, αλλά και τη σύσταση κοινών ανεξάρτητων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, ανοικτών στους σπουδαστές αμφοτέρων των πλευρών. Τα εν λόγω ιδρύματα θα πρέπει να διεξάγουν δραστηριότητες έρευνας και διδασκαλίας σχετικά με την ταυτότητα, την ιστορία, την παράδοση και τον πολιτισμό της Τουρκίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και να αναπτύσσουν προγράμματα διδασκαλίας σχετικά με την ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως προς το θέμα αυτό, η Επιτροπή μπορεί να υποστηρίξει τη σύσταση τοπικών παραρτημάτων φημισμένων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων πτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου της Τουρκίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εναλλακτικά, η Επιτροπή ενδέχεται να υποστηρίξει την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ ακαδημαϊκών ιδρυμάτων εγκατεστημένων στην Τουρκία με εστίαση στις

ευρωπαϊκές σπουδές με αντίστοιχα ιδρύματα πτυχιακού και μεταπτυχιακού επιπέδου εγκατεστημένα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, για τη δημιουργία κοινών τμημάτων ή ινστιτούτων.

Επιπροσθέτως, η Επιτροπή θα ενθαρρύνει την άμεση συνεργασία μεταξύ ακαδημαϊκών ιδρυμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την Τουρκία, ιδίως όσον αφορά τα γνωστικά αντικείμενα του δικαίου, της οικονομίας, της κοινωνικής επιστήμης και της ιστορίας, που παρουσιάζουν συνάφεια με το διάλογο ΕΕ-Τουρκίας. Θα υποστηριχθούν η ακαδημαϊκή έρευνα και οι δημοσιεύσεις που πραγματοποιούνται από κοινού από πανεπιστημιακούς της Τουρκίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε όλους τους σχετικούς τομείς. Θα υποστηριχθεί και η διοργάνωση εξειδικευμένων συζητήσεων, όπως σεμινάρια, συνέδρια και εργαστήρια. Οι δραστηριότητες ευαισθητοποίησης για την ευρεία διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας θα ενθαρρυνθούν. Τέλος, η Επιτροπή θα εξετάσει τη δυνατότητα ανάπτυξης προγράμματος σύντομων περιόδων άσκησης για την ανταλλαγή νέων επαγγελματιών σε ποικίλους τομείς.

3.2.5. Πολιτιστικές ανταλλαγές

Θα δοθεί προτεραιότητα στην ανάπτυξη των διαπολιτισμικών ανταλλαγών, η οποία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο για το διάλογο με την κοινωνία των πολιτών. Στο πλαίσιο της νέας γενεάς των προγραμμάτων Ευρώπη-Ορίζοντες και Μωσαϊκό, που έχουν πλέον συγχωνευτεί για να σχηματίσουν ένα ενιαίο πρόγραμμα, το οποίο διαχειρίζεται η αντιπροσωπεία της Επιτροπής στην Άγκυρα, η Επιτροπή θα επιτρέψει τη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ τουρκικών ΜΚΟ και των εταίρων τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που δραστηριοποιούνται στον πολιτιστικό και καλλιτεχνικό τομέα. Η συνεργασία αυτή θα περιλαμβάνει, για παράδειγμα, τη χρηματοδότηση κοινών εργαστηρίων και πολιτιστικών φόρα σε απευθείας σύνδεση. Προβλέπονται δύο είδη δραστηριοτήτων: δραστηριότητες προοριζόμενες για τα παιδιά (όπως η τουρκοευρωπαϊκή παιδική ορχήστρα, που λαμβάνει ήδη ενίσχυση) και ευρύτερες δραστηριότητες απευθυνόμενες σε ενήλικες σχετικά με, μεταξύ άλλων, τις εικαστικές τέχνες, την κατάρτιση στον πολιτιστικό τομέα, την πολιτιστική κληρονομιά και τη λαϊκή παράδοση.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα υποστηρίξει τακτικές πολιτιστικές εκδηλώσεις, όπως εκθέσεις φεστιβάλ, συνέδρια, ανταλλαγές καλλιτεχνών, προκειμένου να διαδοθεί η γνώση για τις τουρκικές τέχνες στην Ευρωπαϊκή Ένωση και αντιστρόφως. Επίσης, θα θεσπιστεί ένα ευρωτουρκικό πολιτιστικό βραβείο για τις τέχνες και θα ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των τουρκικών πολιτιστικών τομέων στα υφιστάμενα βραβεία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Τέλος, η Επιτροπή θα ενθαρρύνει ενεργά τις τουρκικές πολιτιστικές ΜΚΟ να έλθουν σε επαφή με δίκτυα και εταίρους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και θα τις ενημερώνει για τις υφιστάμενες δυνατότητες διασυνοριακής συνεργασίας.

3.2.6. Συμμετοχή στα κοινοτικά προγράμματα Πολιτισμός και Media

Προς το παρόν, η Τουρκία δεν συμμετέχει σε δύο κοινοτικά προγράμματα, τα οποία θα μπορούσαν να συμβάλουν καθοριστικά στην προώθηση των αμοιβαίων σχέσεων ΕΕ-Τουρκίας σε δύο βασικούς τομείς: τα προγράμματα Πολιτισμός 2000 και MEDIA Plus. Το πρόγραμμα Πολιτισμός 2000 χορηγεί ενισχύσεις για σχέδια συνεργασίας σε όλους τους καλλιτεχνικούς και πολιτιστικούς τομείς (τέχνες του θεάματος, πλαστικές και εικαστικές τέχνες, λογοτεχνία, κληρονομιά, πολιτιστική ιστορία κ.λπ.). Το πρόγραμμα MEDIA Plus στοχεύει στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οπτικοακουστικής βιομηχανίας με μια σειρά μέτρων υποστήριξης, στα οποία περιλαμβάνονται πρωτοβουλίες κατάρτισης για τους επαγγελματίες της οπτικοακουστικής βιομηχανίας, η ανάπτυξη σχεδίων παραγωγής (ταινίες μεγάλου μήκους, τηλεοπτικές ταινίες, ντοκιμαντέρ, κινούμενα σχέδια και

νέα μέσα ενημέρωσης), καθώς και η διανομή και η προώθηση ευρωπαϊκών οπτικοακουστικών έργων.

Η Επιτροπή διάκειται ευνοϊκά στη συμμετοχή της Τουρκίας στο Πολιτισμός 2000 και στα διαδοχικά προγράμματα, ιδίως με σκοπό την τόνωση του διαπολιτισμικού διαλόγου και της αμοιβαίας γνωριμίας ΕΕ-Τουρκίας. Η Επιτροπή ενθαρρύνει επίσης τη συμμετοχή της Τουρκίας στο MEDIA Plus, με ιδιαίτερο στόχο τη στήριξη της παραγωγής τηλεοπτικών και κινηματογραφικών προϊόντων ευρωπαϊκού περιεχομένου. Εντούτοις, η συμμετοχή των υποψήφιων χωρών στο πρόγραμμα MEDIA υπόκειται, σύμφωνα με τη νομική του βάση, στην προηγούμενη εξέταση της συμβατότητας της εθνικής νομοθεσίας των υποψήφιων χωρών με το κοινοτικό κεκτημένο στον οπτικοακουστικό τομέα. Η Επιτροπή ενθάρρυνε τις τουρκικές αρχές να εναρμονίσουν τη νομοθεσία τους το συντομότερο δυνατό, ώστε να μπορέσει η χώρα αυτή να επωφεληθεί από τις ευκαιρίες που προσφέρει το πρόγραμμα MEDIA.

3.2.7. Γλωσσική κατάρτιση

Ένα μείζον εμπόδιο στο οποίο προσκρούει η αύξηση της συνεργασίας μεταξύ των τουρκικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των αντίστοιχων οργανώσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως στις πλέον απομακρυσμένες τουρκικές επαρχίες, αποτελεί η έλλειψη γνώσης ξένων γλωσσών. Το πρόβλημα αυτό αφορά τις περισσότερες ΜΚΟ, ιδιαίτερα στον τομέα των πολιτιστικών δραστηριοτήτων, και αφορά όλους τους τομείς που καλύπτει η παρούσα ανακοίνωση. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή θα υποστηρίξει δραστηριότητες με σκοπό την εκμάθηση γλωσσών και την προώθηση της διερμηνείας και της μετάφρασης από και προς τα τουρκικά. Η Επιτροπή θα συνεργαστεί με τις πολιτιστικές οργανώσεις των κρατών μελών για να προωθήσει την εκμάθηση γλωσσών και να προσδιορίσει τους τομείς προτεραιότητας.

3.2.8. Ενθάρρυνση των δημόσιων συζητήσεων, μεταξύ άλλων σε απευθείας σύνδεση

Η Επιτροπή θα καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να ενθαρρύνει την έναρξη ανοικτής δημόσιας συζήτησης, στην οποία θα συμμετάσχουν οι παράγοντες αμοιτέρων των πλευρών σχετικά με τη διαδικασία διεύρυνσης, τις προοπτικές προσχώρησης της Τουρκίας και όλα τα άλλα πολιτιστικά, πολιτικά και θεσμικά θέματα που συνδέονται με το διάλογο με την κοινωνία των πολιτών, με σκοπό τη βελτίωση της αμοιβαίας κατανόησης. Βασικοί παράγοντες διαμόρφωσης της κοινής γνώμης, από τις προσχωρούσες χώρες και την Ευρωπαϊκή Ένωση, θα προσκληθούν να πάρουν μέρος σε πολυμεσικές συζητήσεις, οι οποίες θα διεξαχθούν στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στις συζητήσεις θα πρέπει να συμμετάσχουν οι ΜΚΟ και οι απλοί πολίτες, ώστε να τονωθούν το ενδιαφέρον του ευρύτερου κοινού και ο διάλογος.

Θα ενθαρρυνθεί επίσης η δημιουργία διαδικτυακών τόπων για την ανάπτυξη εικονικής συζήτησης για ζητήματα που συνδέονται με το διάλογο με την κοινωνία των πολιτών. Θα δημιουργηθεί ένας ιστότοπος στον οποίο θα παρέχονται πληροφορίες για την Τουρκία και τη διαδικασία διεύρυνσης, καθώς και για τις δραστηριότητες στον τομέα του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών, με συνδέσμους προς ΜΚΟ, σχολεία, πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα. Θα διοργανώνονται τακτικές συζητήσεις σε απευθείας σύνδεση (chats) για ζητήματα σχετικά με την προσχώρηση, στις οποίες θα συμμετέχουν βασικοί παράγοντες και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

3.2.9. Μέσα ενημέρωσης

Θα ενισχυθεί και θα εντατικοποιηθεί το συνεχές έργο ενημέρωσης και επικοινωνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την Τουρκία, ιδίως για να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση όσον αφορά τις δραστηριότητες υπέρ του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών που διεξάγονται σε άλλους τομείς, με προτεραιότητα την οπτικοακουστική συνιστώσα. Η Επιτροπή θα υποστηρίξει και θα χρηματοδοτήσει εν μέρει τηλεοπτικά προγράμματα, τα οποία θα παρουσιάζουν διάφορες πτυχές της ζωής και της κοινωνίας στην Τουρκία και στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τα οποία θα ενημερώνουν το τουρκικό κοινό για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τους κανόνες και τις πολιτικές της. Τα εν λόγω προγράμματα θα προορίζονται για το ευρύ κοινό τόσο στην Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και στην Τουρκία, και ιδίως για τις κοινότητες τούρκων μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί σε προγράμματα που παράγονται από περιφερειακούς και τοπικούς ομίλους μέσω ενημέρωσης. Θα υποστηρίζονται επίσης τα σχέδια εταιρικών σχέσεων μεταξύ τηλεοπτικών εταιρειών από αμφοότερες τις πλευρές, με σκοπό την παραγωγή κοινών προγραμμάτων.

3.2.10. Ανταλλαγή και ευαισθητοποίηση των δημοσιογράφων

Θα δημιουργηθεί ένα πρόγραμμα σεμιναρίων απευθυνόμενων σε ευρωπαίους και τούρκους δημοσιογράφους, με σκοπό να τους παρασχεθεί η ευκαιρία να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους για θέματα που συνδέονται με την προσχώρηση της Τουρκίας, να ευνοηθεί η ανάπτυξη βελτιωμένης αλληλοκατανόησης και να δημιουργηθούν ευκαιρίες για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών.

Το πρόγραμμα ενδέχεται να αναπτυχθεί με την υποστήριξη των οργανώσεων εκπροσώπησης δημοσιογράφων και άλλων μη κερδοσκοπικών οργανώσεων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, προκειμένου να αυξηθεί ο αντίκτυπος του προγράμματος κατάρτισης στα κράτη μέλη, η Επιτροπή θα δώσει προτεραιότητα στην ανάπτυξη των άμεσων επαφών μεταξύ επαγγελματικών οργανώσεων δημοσιογράφων από την Τουρκία και τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως μέσω αμοιβαίων επισκέψεων και κοινών σεμιναρίων. Το πρόγραμμα αυτό θα μπορεί να περιλαμβάνει δύο συνιστώσες, εκ των οποίων η πρώτη θα απευθύνεται σε νέους δημοσιογράφους και η δεύτερη θα επικεντρώνεται περισσότερο σε υψηλού επιπέδου τακτικές συναντήσεις διακεκριμένων αρθρογράφων από αμφοότερες τις πλευρές με εξέχοντες υπεύθυνους χάραξης πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στα κράτη μέλη.

3.2.11. Θρησκευτικές κοινότητες και ενώσεις

Όπως αναφέρεται στη σύσταση της Επιτροπής του Οκτωβρίου 2004, ο διάλογος με την κοινωνία των πολιτών θα πρέπει επίσης να επικεντρωθεί στα θρησκευτικά ζητήματα. Επομένως, θα ενθαρρυνθεί ένας ανοικτός, διαφανής και τακτικός διάλογος με τις εκκλησίες και άλλες θρησκευτικές ενώσεις ή κοινότητες και οργανώσεις, με πλήρη σεβασμό της ειδικής τους ταυτότητας και συμβολής.

Από τη δεκαετία του ογδόντα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθαρρύνει το διάλογο για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση μεταξύ των εκκλησιών και των θρησκειών στις προσχωρούσες χώρες και στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αφενός, και των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, αφετέρου. Όλο και περισσότερες θρησκευτικές οργανώσεις έχουν ήδη διορίσει αντιπροσώπους στις Βρυξέλλες για τη συμμετοχή στις σχετικές προσπάθειες, που θα μπορούσαν να συμβάλουν αποφασιστικά στην ανάπτυξη της διάστασης αυτής του διαλόγου.

4. Τρόποι υλοποίησης

4.1. Παροχή συμβουλών από επιφανείς προσωπικότητες

Η Επιτροπή θα προβαίνει σε τακτικές διαβουλεύσεις με επιφανείς προσωπικότητες από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Τουρκία, οι οποίες θα επιλέγονται σε συνάρτηση με την εμπειρία τους όσον αφορά τις σχέσεις ΕΕ-Τουρκίας και την ενεργό συμμετοχή τους στην κοινωνία των πολιτών, με σκοπό την αξιοποίηση των συμβουλών τους για τη διατύπωση προτάσεων σχετικά με την ανάληψη μελλοντικών δράσεων. Επιπλέον, οι προσωπικότητες αυτές θα μπορούσαν να προσκληθούν να πάρουν μέρος άμεσα σε συνέδρια, σεμινάρια και άλλες εκδηλώσεις στο πλαίσιο του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών.

4.2. Χρηματοδοτική ενίσχυση

Κατ' αρχήν, οι δραστηριότητες που προτείνονται στην παρούσα ανακοίνωση θα συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του προϋπολογισμού προενταξιακής βοήθειας για τις σχετικές υποψήφιες χώρες, σύμφωνα με τους κανόνες και τις διαδικασίες που εφαρμόζονται σήμερα. Επιπλέον, οι εκδηλώσεις και οι δραστηριότητες θα μπορούν να χρηματοδοτούνται από ομίλους μέσω ενημέρωσης, επιχειρηματικές ενώσεις και κοινωνικούς εταίρους, πολιτιστικά ιδρύματα, και, γενικότερα, από δημόσια ή ιδιωτικά ιδρύματα. Η Επιτροπή μπορεί να υποστηρίξει τις εκδηλώσεις που ανταποκρίνονται στο στόχο του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών. Στο μέλλον, θα συνεχιστούν και θα ενισχυθούν οι διμερείς και πολυμερείς δραστηριότητες που αποτελούν αντικείμενο χορηγίας και χρηματοδότησης από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις κυβερνήσεις των υποψήφιων χωρών.

Όσον αφορά τις χρηματοδοτούμενες από την ΕΕ δραστηριότητες σχετικά με την Τουρκία, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα χρησιμοποιήσει τις χρηματοδοτικές πιστώσεις που διατίθενται στο πλαίσιο του προγράμματος προενταξιακής βοήθειας υπέρ της Τουρκίας, οι οποίες θα αυξηθούν από 300 εκατ. ευρώ το 2005 σε 500 εκατ. ευρώ το 2006. Η Επιτροπή θα επιδιώξει να διαθέσει την αναγκαία χρηματοδότηση στις προβλεπόμενες δραστηριότητες του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών, διευρύνοντας έτσι το μερίδιο των δραστηριοτήτων που χρηματοδοτούνται σήμερα υπό τον τίτλο «Πολιτικός και πολιτιστικός διάλογος» στο έγγραφο σχεδιασμού της προενταξιακής χρηματοδοτικής βοήθειας. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, η χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων στο πλαίσιο του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται και η συμμετοχή στα κοινοτικά προγράμματα, θα απαιτήσει το 8 έως το 10% του συνολικού διαθέσιμου ετήσιου ποσού. Για την περίοδο προγραμματισμού 2006, προβλέπεται συνολικό ποσό ύψους 40 εκατ. ευρώ.

Όσον αφορά τα κοινοτικά προγράμματα, οι υποψήφιες χώρες συνεισφέρουν στον προϋπολογισμό. Η συνεισφορά αυτή καλύπτεται εν μέρει από τον εθνικό προϋπολογισμό των οικείων χωρών και εν μέρει από την προενταξιακή χρηματοδότηση. Προκειμένου να ενισχυθεί η συμμετοχή στα τρέχοντα προγράμματα, στο μέλλον, η Επιτροπή θα διαθέτει ένα κατάλληλο μερίδιο της προενταξιακής βοήθειας για τη συμμετοχή των υποψήφιων χωρών. Πιο βραχυπρόθεσμα, μπορεί να εξεταστεί το ενδεχόμενο και άλλων μορφών συμπληρωματικής χρηματοδότησης. Στην περίπτωση άλλων προγραμμάτων στα οποία οι υποψήφιες χώρες δεν συμμετέχουν σήμερα, η Επιτροπή θα ενθαρρύνει τις εν λόγω χώρες να πάρουν μέρος σε αυτά και, εν ανάγκη, θα παράσχει υποστήριξη για να εξασφαλιστεί η ομαλή και αποτελεσματική λειτουργία των προγραμμάτων. Για άλλες συγκεκριμένες δραστηριότητες, η Επιτροπή μπορεί ενδεχομένως να καταβάλει και άμεσες ενισχύσεις σε ορισμένους δικαιούχους, για την επίτευξη ειδικών στόχων στο πλαίσιο του διαλόγου με την

κοινωνία των πολιτών και σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό και τους κανόνες εφαρμογής του.

Η στρατηγική επικοινωνίας για τη διεύρυνση μοιράζεται μαζί με το διάλογο με την κοινωνία των πολιτών το στόχο προώθησης της δημόσιας συζήτησης για τις μελλοντικές διευρύνσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στις υποψήφιες χώρες. Ως εκ τούτου, θα υποστηρίξει τον εν λόγω διάλογο με διάφορους τρόπους. Για το σκοπό αυτό, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ο προϋπολογισμός που διατίθεται για την επικοινωνία και την ενημέρωση στις αντιπροσωπείες στις υποψήφιες χώρες, καθώς και ο προϋπολογισμός του προγράμματος PRINCE για τη διεύρυνση, με στόχο τη διεξαγωγή δράσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για τη διαχείριση και την υλοποίηση των σχεδίων που συνδέονται με το διάλογο με την κοινωνία των πολιτών, η Επιτροπή θα στηρίζεται στους υφιστάμενους μηχανισμούς και πόρους της, τόσο στις Βρυξέλλες όσο και στις αντιπροσωπείες της στις υποψήφιες χώρες, καθώς και σε κατάλληλους φορείς στις υποψήφιες χώρες. Το ενδεχόμενο σύστασης πρόσθετων ειδικών δομών θα εξετάζεται μόνον εφόσον θα κρίνεται αναγκαίο βάσει των μελλοντικών εξελίξεων. Τα υφιστάμενα ιδρύματα, που αποσκοπούν στην προώθηση της αμοιβαίας γνωριμίας και των πολιτιστικών ανταλλαγών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων περιοχών του κόσμου μπορούν να χρησιμεύσουν ως παραδείγματα.

4.3. Το ζήτημα των θεωρήσεων διαβατηρίων

Οι τούρκοι πολίτες υπόκεινται σήμερα σε υποχρέωση θεώρησης των διαβατηρίων, γεγονός το οποίο μπορεί να δυσχεράνει και να περιορίσει τη συμμετοχή σε ορισμένες από τις δραστηριότητες που εξετάζονται στην παρούσα ανακοίνωση, ιδίως εάν υπάρξει έντονη αύξηση των αιτήσεων για θεωρήσεις διαβατηρίων σε σχετικά σύντομη προθεσμία. Θα ήταν επομένως ευκαταίος ο περαιτέρω εξορθολογισμός των διαδικασιών θεώρησης διαβατηρίων για τους συμμετέχοντες στο διάλογο με την κοινωνία των πολιτών. Προκειμένου να διασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών, θα απαιτηθεί η πλήρης συνεργασία των κρατών μελών (που είναι αρμόδια για τη θεώρηση διαβατηρίων), ώστε να επιτρέπεται η έγκαιρη θεώρηση των διαβατηρίων των συμμετεχόντων, χωρίς να απαιτείται η προσκόμιση υπερβολικού αριθμού δικαιολογητικών.

5. Παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων

Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί απλώς ένα πρώτο βήμα προς την ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ των κοινωνιών των πολιτών στην Τουρκία, την Κροατία και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ενώ ο διάλογος θα διεξάγεται παράλληλα με τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις, οι ανάγκες και οι στόχοι θα εξελίσσονται με την πάροδο του χρόνου και είναι πιθανόν να απαιτήσουν επαναπροσανατολισμό.

Η Επιτροπή θα εξασφαλίζει την τακτική παρακολούθηση των δραστηριοτήτων και των αποτελεσμάτων τους. Οι τακτικές εκθέσεις για την Τουρκία, που θα δημοσιεύονται σε ετήσια βάση, θα περιλαμβάνουν ένα ειδικό τμήμα για το διάλογο με την κοινωνία των πολιτών, ο οποίος θα καλύπτει τις κυριότερες δραστηριότητες και τα κυριότερα αποτελέσματα. Εξάλλου, ένα ειδικό τμήμα της δικτυακής πύλης Europa θα αφιερώνεται στη διάδοση των πληροφοριών σχετικά με τα εν εξελίξει σχέδια και τις πρωτοβουλίες που συνδέονται με το διάλογο με την κοινωνία των πολιτών.

Πέραν από ευρείες δημοσκοπήσεις για τη λαϊκή στήριξη στη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν υπάρχουν τεκμηριωμένες πληροφορίες, ιδίως όσον αφορά τις πολιτιστικές σχέσεις και τις αμοιβαίες αντιλήψεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Τουρκίας. Προκειμένου να γεφυρωθεί το κενό αυτό, η Επιτροπή προτίθεται να θεσπίσει μια αποτελεσματικότερη τακτική παρακολούθηση των κοινωνιών των πολιτών και των αμοιβαίων στάσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Τουρκίας, η οποία θα λειτουργήσει ως καθοδήγηση για την εξέλιξη της πολιτικής του διαλόγου. Μπορεί να εξεταστεί και το ενδεχόμενο να ανατεθεί ειδική μελέτη για τις αμοιβαίες αντιλήψεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Τουρκίας.